

Š i f r a k a n d i d a t a :

Državni izpitni center

M 2 2 1 7 0 1 1 2

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

EKONOMIJA

==== Izpitna pola 2 ====

Petek, 3. junij 2022 / 90 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik, svinčnik, šilček, radirko, računalno in ravnilo.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začinjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani).

Izpitna pola vsebuje 6 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 60. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom v izpitno polo v za to predvideni prostor **znotraj okvirja**, skice in grafe pa rišite s svinčnikom. Pišite čitljivo. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 20 strani, od tega 3 prazne.

1. naloga: Reprodukcija

Danes le izjemoma najdemo v naravi dobrine, s katerimi lahko zadovoljimo svoje potrebe. Tako rekoč vse dobrine prihajajo iz produkcije.

1.1. Produkcija je prva faza gospodarskega procesa.

- Navedite preostale faze tako, kot si sledijo v gospodarskem procesu.

---

(1)

- Reprodukcija je proces proizvodnje dobrin, ki se ves čas ponavlja. Pojasnite, zakaj.

---

(1)
(2 točki)

1.2. Podjetja potrebujejo za proizvodnjo različne proizvodne dejavnike, ki jih kupujejo na trgu. Z njihovo uporabo v proizvodnji nastajajo stroški.

Dopolnite preglednico s proizvodnimi dejavniki in vsakem proizvodnem dejavniku določite njegov strošek.

Proizvodni dejavnik	Strošek
delovna sredstva	
	materialni stroški

(2 točki)

- Dopolnite trditvi.

V podjetju Svinčnik, d. o. o., so letos povečali produktivnost dela za 5 %.

Izračunali so, da se bodo zaradi večje produktivnosti dela **povprečni stroški** proizvodnje naličnih peres zmanjšali za 5,66 %, na _____ EUR.

(1)

Ekonomičnost podjetja bo enaka, če bodo po povečanju produktivnosti dela nalična peresa na trgu prodajali po _____ EUR za kos.

(1)

(4 točke)

1.4. V podjetju Svinčnik, d. o. o., so se odločili, da bodo investirali v razširitev proizvodnje.

- Preglednico dopolnite s primerom za lasten in tuj vir financiranja novih investicij.

Lasten vir	Tuj vir

(1)

- Opišite lasten vir financiranja nove investicije.

---

(1)

(2 točki)

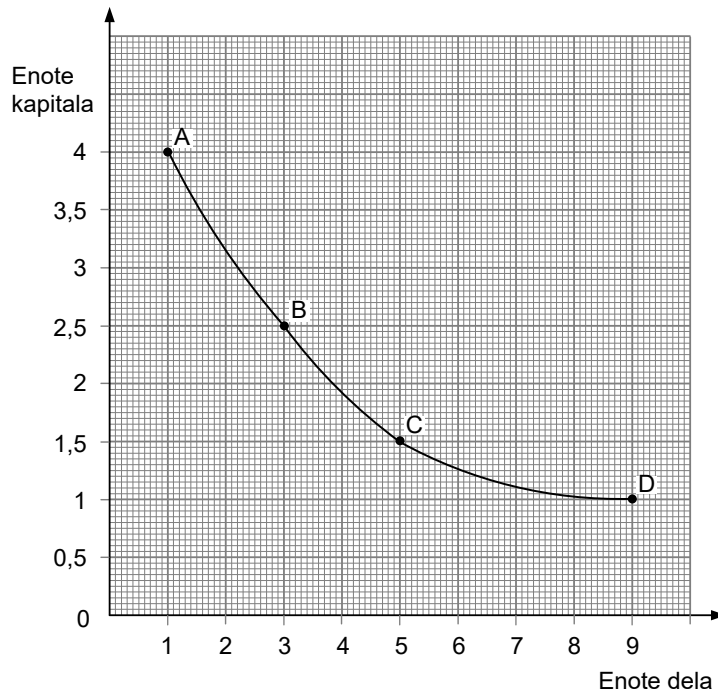

2.3. Marko razmišlja, da bi v proizvodnji električnih skirojev posodobil tehnologijo. Izračunal je, da ga enota dela stane 2.300 EUR in enota kapitala 4.300 EUR. Slika prikazuje nekatere možne kombinacije dela in kapitala pri proizvodnji 1.200 električnih skirojev.

– Krivulja, ki jo prikazuje slika, se imenuje _____ . (1)

– Analizirajte sliko in dopolnite trditve.

Podjetje Skiro, d. o. o., bi imelo najnižje stroške dela v kombinaciji _____ in najnižje stroške kapitala v kombinaciji _____ . (1)

Proizvodni stroški v proizvodnji 1.200 skirojev so najnižji v kombinaciji _____ in znašajo _____ EUR. (1)

Tehnična opremljenost dela v podjetju Skiro, d. o. o., bi bila največja v kombinaciji _____ .

Utemeljite:

_____
_____

(1)
(4 točke)

3. naloga: Trg, konkurenca in ponudba

Živimo v tržni družbi, kar pomeni povezavo tržnega gospodarstva s pravno in politično ureditvijo države, sistemi vrednot in civilno družbo. Gospodarski osebki, ki na trgu prodajajo blago, pomenijo ponudbo.

3.1. Navedite tri dejavnike ponudbe.

(1 točka)

3.2. Ponudniki prodajajo izdelke in storitve na trgu. Podčrtajte pravilni navedbi.

- Ponudniki, ki ponujajo istovrstne izdelke, so:

kooperanti / konkurenti / kupci

(1)

- Krivulja tržne ponudbe je **konstantna / padajoča / naraščajoča**.

(1)
(2 točki)

3.3. Na slovenskem trgu prodaja čevlje domače podjetje Sandalček in nekaj tujih proizvajalcev. Preglednica prikazuje obseg ponudbe različnih ponudnikov pri danih cenah.

Podjetje	Cena			
	20 EUR	40 EUR	60 EUR	80 EUR
podjetje Sandalček	1.000		3.000	5.500
podjetje Scarpa		2.000	4.500	9.000
podjetje Schuh	0	0		13.500
podjetje Zapato	500	1.200	2.000	3.400
TRŽNA PONUDBA	1.500	5.000	19.500	

- Dopolnite preglednico tako, da izračunate manjkajoče količine.

(1)

- Dopolnite trditvi in podčrtajte pravilno navedbo.

Podjetje Scarpa bo pri ceni 80 EUR za par čevljev ustvarilo _____ EUR prihodka.

Celotni stroški podjetja Sandalček pri količini 3.000 parov čevljev znašajo 135.000 EUR,

zato bo podjetje doseglo **dobiček / izgubo** v višini _____ EUR.

(2)

4. naloga: Plače in dobiček

Ko podjetje proda proizvedene izdelke ali storitve, ustvari prihodek. Razporedi ga za pokritje posameznih proizvodnih stroškov.

4.1. Razdelitev je faza, v kateri se določa delež posameznika.

- Podčrtajte pravilno navedbo in dopolnite trditve.

Plačo prejme tisti, ki **je lastnik** / **ni lastnik** proizvodnih sredstev.

Plača je za podjetje _____, za zaposlenega pa je plača

(2)

- Plače se obračunavajo različno. Če je zaposleni v podjetju plačan od količine proizvodov, ki jih naredi v določenem času, prejme _____ plačo.

Če je zaposleni v podjetju plačan po času, ki ga prebije v podjetju, prejme _____ plačo.

(1)
(3 točke)

4.2. Podjetje Tačka, d. o. o., proizvaja pripomočke in opremo za hišne ljubljence. Podjetje ima 440.000 EUR kapitala in 5 zaposlenih. Lani je bila letna bruto plača zaposlenega 22.800 EUR, letni stroški porabe surovin in energije so znašali 168.000 EUR, letni stroški obrabe strojev pa 33.600 EUR.

Lani so s proizvodnjo in prodajo ustvarili 377.000 EUR prihodka.

- Izračunajte celotne proizvodne stroške, ki jih je imelo podjetje Tačka, d. o. o., v lanskem letu.

Izračun:

Rezultat: _____ EUR

(1)

- Izračunajte višino letnega dobička, ki ga je podjetje Tačka, d. o. o., ustvarilo lani.

Izračun:

Rezultat: _____ EUR

(1)
(2 točki)

- 4.3. Ena od ekonomskih funkcij dobička je merilo uspešnosti poslovanja, ki ga prikažemo s profitno mero. V podjetju Tačka, d. o. o., so izračunali, da je bila profitna mera ali donosnost njihovega podjetja lani 14 %.

- Navedite, koliko donosa je ustvaril lastnik podjetja na 1 EUR vloženega kapitala?

_____ (1)

- Navedite še eno od preostalih dveh ekonomskih funkcij dobička.

_____ (1)
(2 točki)

- 4.4. Letos so v podjetju Tačka, d. o. o., zaposlenim zvišali plače.

- Navedite, kako bo ob istem obsegu proizvodnje in prihodka dvig plač vplival na višino dobička.

_____
_____
_____ (1)

- Izračunajte, za koliko odstotkov so se spremenile realne plače zaposlenih, če so se letos nominalne plače zvišale za 3 %, cene življenjskih potrebščin pa so se zvišale za 7 %. Rezultat zaokrožite na dve decimalni mesti.

Izračun:

Rezultat: _____

(1)

- Analizirajte rezultat, podčrtajte pravilno navedbo in dopolnite trditev.

Zaradi povečanja plač in cen dobrin se je kupna moč zaposlenih **povečala** / **zmanjšala**,
ker _____

---

(1)
(3 točke)

5. naloga: Podjetništvo in podjetniška konkurenca

Leta 2016 je bilo gospodarstvo EU-28 sestavljeno iz skoraj 27 milijonov aktivnih podjetij z okoli 150 milijoni zaposlenih.

(Vir: povzeto po https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Business_demography_statistics.
Pridobljeno: 12. 10. 2019.)

5.1. Korporacija je ena od pogostejših organizacijskih oblik sodobnih podjetij. Navedite in pojasnite dve izmed temeljnih značilnosti korporacij.

(2 točki)

5.2. Nastajanje velikih podjetij je v 20. stoletju ustvarilo razmere za monopolizacijo gospodarstva. Navedite tri ovire za vstop podjetij v panogo in eno po izbiri pojasnite.

Navedba ovir: _____

---

(1)

Pojasnilo ovire: _____

---

(1)
(2 točki)

6. naloga: Ekonomska politika

6.1. Ekonomska politika je organizirana akcija nosilcev ekonomske politike, ki poskušajo s pomočjo sredstev ali instrumentov doseči najpomembnejše ekonomske cilje.

- Navedite nosilce ekonomske politike.

---

(1)

- Dopolnite preglednico in vpišite primer cilja posamezne vrste ekonomske politike oziroma ustrezno vrsto ekonomske politike za naveden cilj.

Vrste ekonomskih politik	Cilji
	stabilne cene
fiskalna politika	
zunanjetrgovinska in tečajna politika	

(2)

- Nosilci ekonomske politike za doseg svojih ciljev uporabljajo različne ukrepe. S križci razvrstite navedene ukrepe med ustrezne ekonomske politike.

Ukrep	Fiskalna politika	Monetarna politika	Zunanjetrgovinska in tečajna politika
nakup državnih obveznic			
subvencije za dijaško prehrano			
povečanje mednarodnih denarnih rezerv			
uvedba novega davka na premoženje			
zmanjšanje obveznih rezerv			
strogi predpisi pri uvozu ekološko pridelanih živil			

(3)

(6 točk)

